

HUMANITAS

821.135.1

scriitori
români
contemporani

ANDREEA RĂSUCEANU

**O FORMĂ
DE VIAȚĂ
NECUNOSCUTĂ**

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Iuliana Glăvan
Coperta: Adrian Răileanu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Andreea Niță
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Tipărit la Tipo Lidana – Suceava

© HUMANITAS, 2018

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Răsuceanu, Andreea
O formă de viață necunoscută / Andreea Răsuceanu. –
București: Humanitas, 2018
ISBN 978-973-50-6240-8
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021/311.23.30

De fapt eu încerc să spun aici ce nu se poate spune, fiindcă nu e decât un fior, un ritm subțire și abia audibil.

Radu Petrescu

*Căci dragostea e tare ca moartea
Neostenită ca moartea e pasiunea ei.*

*Cântarea Cântărilor,
în trad. lui Petru Creția*

Când a murit, au uitat să acopere cu un cearșaf și vitrina cu pahare. Au acoperit oglinda mare, veche, din camera ei, dar nu și vitrina încărcată de serviciile lustruite – unul de cafea, greu, în nuanțe marine, cu o linie subțirică aurie, altul de dulceață, din porțelan de culoarea trandafirului veșted, moștenit de la cine știe cine. Am văzut-o urmărind pregătirile de înmormântare, vânzoleala interminabilă dintre ușa de la sufragerie și cea de la bucătărie, unde se făcea mâncarea, nu cred că înțelegea încă ce se întâmplă în lumea care se desfășura acum dincolo de peretele din sticlă.

De fapt, n-am observat-o decât târziu, când toată lumea era obosită și se prăbușise pe câte un scaun, când bolborosile oalelor se transformaseră într-un tors abia inteligibil. Stăteam ruptă de oboseală pe marginea patului, urmărind cum un fir de transpirație îmi aluneca de-a lungul șirei spinării, așteptând momentul când avea să se disperseze în țesătura rochiei ecosez de casă. Mă privea cu un fel de uimire, cu ochii plini de întrebări, iar albastrul privirii ei era parcă mai diluat, mai transparent decât în ultimele zile, când acolo se concentraseră toate furtunile care-o traversau. Retrăise de multe ori zilele lungi și chinuitoare, episoade întregi din viața ei, legate mai ales de război, de moartea celor șase frați, de viața la

C., de copil fericit al unui preot, pentru ca apoi, dintr-odată, să se trezească orfană undeva pe un bac ce traversa o Dunăre ce fierbea de obuzele prăbușite în adâncuri peste tot în jurul ei. De câte ori ajungea la partea asta a poveștii, pe ochi îi cobora ceața gri-metalică a zilei de sfârșit de septembrie, și vedeam și eu, întinsă pe covorul aspru care-mi lăsa dungi roșietice pe pielea picioarelor, toată oroarea dimineții de-atunci, resturile de corpuri umane, apa înroșindu-se, și undeva, în mijlocul valurilor cenușii, o punte pe care mi-o închipuiam, ca într-una din poveștile de aventuri pe care le citisem, din scândură umedă și roasă. Aici e vorba despre moarte, mi-a spus odată, și sensul frazelor ei de mai înainte s-a adâncit, a devenit o apă neagră, fără fund și nemișcată de nici o adiere de vânt.

Privirea ei a trecut prin cristalul cupelor de șampanie, din care rămăseseră doar cinci, după ce, la un Revelion, un musafir se îmbătase și dăduse de pământ cu mai multe pahare de pe masă, printre care se afla una dintre cupele ei favorite. Aș fi vrut să rămânem singure, cum se întâmpla de obicei când se termina câte-o petrecere, să mă așez și să-i explic, fără să mă mai grăbesc, prin câte trecusem zilele astea, ce greu era dintr-odată, sau nu, nu greu, ci ciudat, ce ciudată era lumea fără ea, cum își schimbase culorile și mirosul, drumurile pe care le făceam erau ciudate, locurile arătau altfel, parcă nu mai trecusem pe-acolo niciodată. În schimb, toate femeile arătau ca ea. Cred însă c-aș fi avut atâtea să-i spun, că nu mi-aș fi găsit cuvintele și-am fi tăcut amândouă, uitându-ne una la alta, cum făceam uneori. Oricum nu știu ce-aș mai fi putut să-i zic acum, când pentru ea lucrurile arătau altfel, așa cum le vedea în sfârșit, din interiorul lor, dinăuntru către în

afară, cum vedea și vitrina ei preferată, cu paharele și ceștile de cafea, din adâncul apelor ei tulburate de vreme.

Înainte de moarte, când știam cu toții ce urma să se întâmple, am stat mereu lângă ea și am văzut trecând prin ochii ei deschiși, ca și acum, într-o mare mirare, toate întâmplările pe care cândva mi le povestise chiar ea, și erau altfel acum, cu totul altfel, întâmplările care se derulau pe filmul memoriei ei, de parcă aș fi văzut același film cu alți actori sau cu un alt regizor, sau cum se întâmplase cu o peliculă veche, la care mă dusesse când încă nu știam să citesc și care, revăzută acum, de curând, mă uimise, nu mai semăna cu nimic din ce văzusem atunci, chiar și sfârșitul era altceva. Mă întrebam dacă o văzuseră și ceilalți. Dacă ar fi trebuit să-i vorbesc sau s-o las să plece, așa cum venise, pe nesimțite, ca să nu se rătăcească. Am mai văzut-o de câteva ori de-atunci, mi-a mai trimis semne ca să știu că era mereu pe lângă mine, dar privirea aia mi s-a înfipt în creier și mă sfredelea acolo ca o lumină ascuțită de dimineață de iunie. Îmi aminteam toate astea acum pentru că din nou ceva, undeva în apropiere, îmi trezise lumina aia adormită din creier, o reactivase dintr-odată, puternic, încât am simțit că mi se înmoaie oasele.

Mirarea, înfiptă în albastrul ochilor ei care începuseră să vadă deja ființe din alte lumi, în dansul lor haotic prin încăperea albă de spital, mă obseda. Poate că la asta se reduce totul, la o imensă mirare, dacă nu cumva de fapt nu urmează întotdeauna decât o mirare și mai mare. Rătăcea, albă și tăcută, mirându-se de mine de parcă nu mă mai văzuse niciodată prin salonul spitalului, și doar sunele eliberate ale câte unui nume îi țâșneau uneori dintre

buze, prin masca de oxigen, coborând ușor panta dinspre creier și ajungând în urechea ei, iar acel parcurs era mica eternitate în care rămăseseră înfipite ultimele noastre clipe împreună. Am fost și eu mirată de această nouă cunoștință, de femeia din patul alb care era în fiecare zi alta, astăzi de pildă era un copil cu părul blond, aproape alb, care alerga în sus pe un drum mărginit de plopi, urca lăsându-și în urmă întreaga viață, așa cum o știa.

Fiecare zi, cu aceeași groază că trebuia să revăd spitalul ticsit de asistente în verde, ca niște insecte cu mișcări rapide și globii ochilor încremeniți. Reanimarea, mizeria adunată la colțuri ca un avertisment că aici e vorba despre moarte și că totul nu e decât o imensă iluzie întreținută de vorbele într-o limbă aproape necunoscută. Dincolo de ele, pufnetul scurt al burdufurilor cu aer, care încercau să anime plămâni uscați ai bolnavilor. Corpurile expuse, desfăcute, în care se vedeau organele, aburul din saloane, ca și cum umezeala din interiorul toracelor deschise ieșise în aerul din jur, intubații. Vocea ei, care nu-i mai aparținea, și disperarea din priviri, și golul nefiresc din stânga patului. Costumul de culoarea scorțișoarei, cum îmi ceruse la ureche să-i cumpăr, îi venea nefiresc, cei câțiva metri de stofă moale păreau să plutească în neant, mult deasupra corpului necunoscut, care se lichefiase în cele câteva ore de moarte. Zgomotul pe care nu eram sigură că-l aude, al ceasului din peretele bisericii. Tic-tac. Inspira expira și e ora 4 dimineața, fix, e vremea să te trezești.

I-au pus bani în buzunar, o oglindă și un pieptăn. Am vrut să-i dau oglinda mea, metalică, cu capac emailat. Sub email sunt niște flori-de-colț, arată ca niște tarantule

mici, albe, strivite acolo. Am luat-o cu mine și, când să i-o strecor în buzunar, am dat cu mâna de sticla rece a alteia, pusă acolo probabil de cineva mai rapid. Am băgat-o la loc în geantă. E poate singurul obiect complet inutil pe care-l am: n-o mai pot deschide, nu pot nici s-o arunc, n-am putut nici să i-o las. Ce-ar fi făcut cu două. Dacă abaterea asta de la regulă avea cine știe ce consecințe. Dacă rătăcea drumul. Inutil. A rămas pe masa din prima cameră, printre ziare, pixuri, capace de la sticle de parfum și alte lucruri pe care nimeni nu se hotărăște să le arunce, lucruri de care mai ai doar pe jumătate nevoie. Nu știu care va fi soarta ei. Mă uit la florile-de-colț și mă simt ca atunci când intru în casa ei goală. Încă de la ușă, îi simt absența mai mult decât am reușit vreodată să-i simt prezența. E mult mai prezentă în absența de acum decât era atunci când deschideam ușa și o vedeam pe locul ei de pe divan: nici pe mijloc, dar nici pe vreuna din margini, puțin în dreapta, de unde se vedea cel mai bine ecranul televizorului. Când am intrat prima oară în casă, mirosea exact ca înainte. Pâinea și apa lăsate pe balcon dacă i se întoarce sufletul nu mai erau. Am tăiat o bucată de pâine proaspătă și am umplut iar vasul cu apă. Am intrat în sufragerie și m-am așezat pe divan, în locul ei. Când am plecat, rămăsese acolo o mică adâncitură, ca atunci când se ridică ea să mă conducă. N-am putut să mă gândesc decât că nenorocitele de vrăbii își făcuseră iar cuib în balcon și împrăștiaseră tot pământul din ghivece. Acum nimic din toate astea n-ar mai trebui să fie altceva decât lumea galbenă dintr-o fotografie veche. Lucruri de acum douăzeci de ani. O altă viață. Oameni despre care nu mai ești sigur că au fost. O casă care nu mai există, locuiesc acolo niște străini despre care nu știu decât că abia s-au mutat

în București. Ea a umplut balconul de flori roșii. Au răstignit bicicleta copilului pe un perete, noaptea arată ca o fantomă care bate în zid. Imagini dintr-o altă viață, care nu e a ta. Doar asfințitul se prelinge pe geamuri înăuntrul troleibuzului pe care-l iau când plec la ea are culoarea scorțișoarei, nici maro, nici cafeniu.

Mă ridic să torn ceaiul în ceașcă. Miroase a măceșe, un pic acru, și a biscuiți din ovăz. Pe pervaz alunecă lent, ca o umbră, Miriam, și-n ochi îi văd fascinația hăului care se deschide sub ea. De la etajul 10, de câte ori ies să fumez o țigară-n balcon, văd lumea ca-n palmă, Calea Victoriei întreruptă de vârfurile blocurilor-turn, ultimele case rămase în picioare spre Buzești, cu cariatidele mâncate de apa ploilor, singurul plop stingher care se mai întinde ca un semn de exclamație și se pierde, uneori, în norii rozalii ai asfințitului. Când mă plimb spre Piața Buzești, nu reușesc să-l găsesc, e ca și cum el n-ar exista decât de aici, de la fereastra mea, o pată de verde care se destramă în vânt. E atât de singur în deșertul de beton, că-mi vine să mă duc și să-l scot din peticul lui de pământ ca să-l plantez în balcon. Ar fi mai puțin stingher lângă floarea de hârtie și cei câțiva cactuși, ca un străin într-un tren plin de necunoscuți, dar nu ca un călător singur în deșert. Mă uit pentru a nu știu câta oară la fotografie. Timpul se măsoară-n pașii pisicii, nevăzuți, neauziți, moi pe pervazul de rigips alb. Nu aud decât rareori, ușa liftului care se deschide în alt timp decât al nostru, în alt bloc de pe Șoseaua Titulescu nr. 4, unde o altă femeie pregătește ceaiul. Noi trăim amândouă în timpul dinaintea nașterii lui Miriam, în aceleași zile de aprilie din săptămâna Paștelui. Am rămas prizoniere acolo, ca în cabina unui lift care nu mai vrea

să pornească. Ne tot plimbă de la parter la etajul zece și invers, de aproape douăsprezece luni.

De fapt, Miriam a intrat pe o fereastră a studioului într-o zi de vineri. Zilele de vineri au avut mereu însemnătate pentru noi: într-o zi de vineri m-am născut eu, vineri a murit ea și într-o vineri a apărut Miriam. Cum am văzut-o, am știut că nu va mai pleca niciodată din casa noastră, unde s-a și instalat imediat, părea că știe locul de când lumea. Am citit undeva că așa fac pisicile, iau teritoriul în stăpânire imediat, ca și cum l-ar cunoaște dintotdeauna. Dar atunci mi s-a părut ciudat că s-a oprit câteva secunde pe pervaz mieunând, apoi a sărit pe canapea și s-a așezat confortabil în mijloc. Era mică pe atunci, atât de mică încât încăpea în gaura dintre pernele canapelei și uitam de ea cu orele, până scotea un mieunat slab. Acum stăm amândouă pe canapeaua verde cât îmi beau eu ceaiul. Miriam linge un biscuit cu ovăz și se uită pe fereastră cum ninge. N-a mai nins așa de ani de zile. S-au acoperit șinele de tramvai, mașinile, uneori și câțiva oameni care stau nemișcați capătă o crustă de zăpadă ca o pojghiță de vată de zahăr. Chiar și pe locul de lângă terasa de la Spring Time s-a așternut zăpada, unde acum câteva ierni s-a aruncat o femeie. Stătea acolo încremenită, mare și albă în zăpada care începuse s-o acopere, ca și cum ar fi fost întinsă pe o canapea. Avea un picior îndoit și genunchiul gras, roz, nu făcea nici o cută. Privea fix spre cer și în pupile îi intrau fulgi de zăpadă. Trecusem atunci chiar pe lângă ea, neacoperită încă de nimic în afară de zăpadă, și aproape că n-am înțeles ce făcea acolo, atât de subțire îmbrăcată. Nu se zărea nici un fir de sânge, ca în filmele de acțiune unde gloanțele intră în corpul

celui împuşcat fără să vezi o picătură de sânge. Pe stradă era linişte şi cei câţiva trecători prin dimineaţa de februarie chemaseră grăbiţi poliţia. Apoi dispăruseră. Cineva aprinsese o lumânare, care avea să fie şi ea îngropată rapid în zăpadă. Miriam priveşte iar în stradă de pe pervaz, prin galbenul ochilor îi trec repede luminile farurilor care destramă pentru câteva secunde întunericul.

Mă uit la fotografie şi mă întreb de unde mi-e cunoscută femeia asta.

În camera ei a rămas un fel de lumină străveche, ale cărei ape galbene îmi amintesc de o nuanţă de strugure copt din bolta de la C., o lumină care vine din primele mele vise. Camera e neschimbată, totul e de-acolo, din primii ani cu Sandu în Balta Albă, anii lor de fericire. Mobila greoaie, lăcuită, pe care n-aveam voie să lăsăm amprente, vitrina demodată, cu pahare prăfuite pe care acum habar n-am cui o să le dau, covoarele persane, mirosurile lor, ale casei, care nu s-au dus nici acum. Fotografiele le-am găsit târziu, întâmplător, într-un sertar al comodei lăcuite, într-o cutie roşie pe care scria „jeleuri asortate“. Imediat pe limbă mi-a revenit consistenţa gelatinoasă, de mic animal marin, încremenit, cum văzusem cândva la Mamaia nişte meduze transparente de care toţi se fereau, deşi spuneau că sunt moarte. Moarte sau vii, arătau la fel, iar jeleurile colorate (cele verzi îmi plăceau cel mai mult) erau şi ele mici meduze, cu arome diferite, poleite în zahăr care se desprindea în bobişe mărunte şi făcea un zgomot de ploaie fină, când cădea într-un nor alb înapoi pe bucata de hârtie transparentă. Am mirosit cutia. Înăuntru rămăsese un iz vag de naftalină, ca în casa de la C., unde era mereu umbră ca într-un adânc de pădure,